

Esikust. Pto 204/10.12.1988

M

LEMPÄÄLÄ PÄIVÄÄNIEMI

Rautakautisen kalmiston
kaivaus ja kartoitus
v. 1987
K. Katiskoski

	s.
JOHDANTO	1
KAIVAUSPAIKAN ESITTELY	2
KALMISTON JA KAIVAUSALUEEN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA	3
KARTOITUS JA FOSFAATTIKUOPITUS	3
KAIVAUSTYÖ JA -TULOKSET	4
Röykkiö 37	4
Kaivaustekniikka	4
Rakenne	6
Hautaus	6
Muu löytöaineisto	8
Näytteet	9
Ajoitus	9
Koekaivausalue	9
YHTEENVETO	10
KARTTALUETTELO	12
LUETTELO NEGATIIVEISTA	13
LUETTELO DIAPOSITIIVEISTA	15
OTE PERUSKARTASTA 2114 09 HULAU SJÄRVI 1976	17
KARTAT	18-28
KUVALIITTEET	29-38

Liitteet:

LEMPÄÄLÄN PÄIVÄÄNIEMEN KASVIJÄÄNTEET 1987
(Pirjo Jussila)

LUETTELO FOSFAATTINÄYTTEISTÄ (Tuija Jantunen)

LUUANALYYSI (Tarja Formisto)

JOHDANTO

Lempäälän Päivääniemi on arkeologisessa kirjallisuudessa hyvin tunnettu, maamme suurimpiin kuuluva rautakauden röykkiökalmisto. Alueella on ollut tutkimustoimintaa jo 1860-luvulta lähtien (Reinholm, Aspelin). Laajemmat röykkiökaivaukset ovat 1890-luvulta, jolloin alueen halki rakennettiin Lempäälän-Vesilahden maantie, ja siinä yhteydessä monet röykkiöistä ainakin osittain tuhoutuivat. A.O. Heikel ja H.J. Heikel sekä A. Hackman tutkivat tuolloin kaikkiaan 12 röykkiötä pelastuskaivausluonteisesti. Kalmistoalueen kartoituksen suoritti maanmittari F. Törnquist A.O. Heikelin ohjauksessa v. 1896. Sittemmin tien levennyksessä ovat useat röykkiöistä tuhoutuneet (ks. A-L. Hirviluodon tarkastuskertomus v:lta 1961 sekä M. Bergströmin kaivauskertomus v:lta 1985). Arkeologinen toiminta alueella 1960-1980-luvulla on rajoittunut pieniin koekaivauksiin tai tarkastuksiin. Evon metsäopisto on suorittanut kalmiston hoitotoimia v. 1984-85 museoviraston tontilla viraston valvonnassa.

Osan Päivääniemen kalmistoa siirryttyä valtion omistukseen v. 1983 on alueen kehittäminen ollut vireillä ja museovirasto on ollut asiasta yhteydessä mm. Lempäälän kuntaan. Esihistorian toimisto on laatinut alueelle suunnitelman hoito- ja tutkimustavoitteiksi v. 1986. Valtion työohjelman varoilla suoritettiin Päivääniemessä 13.5. - 10.7.1987 kenttätöitä laaditun työsuunnitelman pohjalta. Alustavia kunnostus- ja hoitotoimia johti FK Kimmo Seppänen (ks. tarkemmin K. Seppäsen kertomus tämän kertomuksen yhteydessä). Samanaikaisesti allekirjoittaneen johdolla kaivettiin yksityismaalla tuhoutumisuhanalaisen röykkiön n:o 37 läntinen sektori, suoritettiin pienempi koekaivaus vireillä olevan rakennussuunnitelman vuoksi sekä fosfaattikuopitettiin ja kartoitettiin kalmiston itäosaa. Lempäälän kunnalta saatiin käyttöön osa kaivausvälineistöä sekä kaivauskoppi. Työvoimatoimiston hankkimia työntekijöitä oli yhdeksän. Kartanpiirtäjänä toimi HuK Björn Forsén. Fosfaattinäytteet analysoi fil.yo. Tuija Jantunen H:gin yliopiston maatalouskemian laitokselta, röykkiön luuaaineiston FL Tarja Formisto Tukholmasta, sekä makrofossiili-näytteet HuK Pirjo Jussila. Kokonaiskustannukset jälkitöineen olivat n. 171 000 mk.

Helsingissä 28.1.1988

Kaarlo Katiskoski

LEMPÄÄLÄ PÄIVÄÄNIEMI

Rautakautisen röykkiökalmiston kaivaus ja hoitotyö

Kylä: Hietaniemi

Tila ja maanomistaja: RN:o 1:28 Solki (museovirasto); 1:7 Suvikoto (kaivausalue, Hannu ja Irma Marttila, Nysätie 2, 37500 LEMPÄÄLÄ); 1:19 Päiväranta (Viljo Ojanen, Päivääniemi, 37500 LEMPÄÄLÄ); 1:25 Lehtola (Tauno Lehtonen, Hiiroksent. 10, 37500 LEMPÄÄLÄ); 1:26 Karhula (Pekka Karhunkoski, Lepomoisient. 6, 33900 PIRKKALA); 1:33 Kartano (Vilho Hietaniemi, 37470 VESILAHTI)

Peruskartta: PK 2114 09 HULAU SJÄRVI (1976, päällepain. 1981)

Koordinaatit: perus: x = 6798 58-96; y = 483 70- 484 36; z = n. 79-85
kaivettu röykkiö: x = 6798 70; y = 484 33; z = 79-80

Kaivausalueelta tulleet löydöt: KM 23749:1-154 (Diar. 8.10.1987)

Aikaisemmat löydöt kalmistosta: KM 657, 1996:76, 2001a:1-2, 3010:1-9, 3151:1-58, 3304:1-51, 15139

Aikaisemmat tutkimukset alueella: H.A. Reinholm 1864 (kaivaus); J.R. Aspelin 1879 (kaivaus); A.O. Heikel, H.J. Heikel ja A. Hackman 1896 (kaivaus); F. Törnquist 1896 (kartoitus); V. Luho 1940 (inventointi); 1960 (tarkastus); A-L. Hirviluoto 1961 (koekaivaus ja tarkastus); M. Bergström 1983 (koekaivaus ja kartoitus); 1985 (koekaivaus, Priikoolinnokka). Ks. myös Åbo Tidningar 1791:22; A.O. Heikel 1882, Kertomus Pirkkalan kihlakunnan muinaisjäännöksistä; SM 1894; H.J. Heikel 1899, anal. Arch. IV; FM 1899; J.R.A(spelin), SM 1894; 1896

Sivut 29-38 ovat kuvatauluja, joissa on kuvat negatiiveista n:ot 69779-788, 69790-794, 69796-798, 69800-803, 69806, 69808-810, 69812-814, 69817-837

Diapositiivit n:ot 13794-822

Luettelo kartoista, negatiiveista ja diapositiiveista on kertomuksen lopussa s. 12-16.

KALMISTON JA KAIVAUSALUEEN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Päivääniemen rautakautinen rökkiökalmisto sijaitsee Hietaniemen kylässä, n. 3,5 km Lempäälän keskiaikaisesta kivikirkosta lounaaseen, Pyhäjärven Toutosenselän eteläpuolella (kartta s. 17). Näppilänsalmen ylittävä Lempäälä-Vesilahden maantie halkoo kalmiston itäosaa ja leikkaa lännessä sen eteläreunaa. Kalmistoalue ulottuu Näppilänsalmesta n. 600 m länteen (ks. F. Törnquistin kartta täydennyksineen s. 18). Rökkiöt tai matalat kiveykset ovat valtaosaltaan metsittyneellä entisellä kaskimaalla, jossa valtapuuna on idässä haapa, lännessä kuusi. Alue on idässä myös entistä hakamaata tai peltoa. Kalmiston itä- ja länsiosan välissä on viljeltyä peltomaata. Ks. tarkemmin K. Seppäsen kertomus alueen hoidosta tämän kertomuksen yhteydessä. Maasto on varsin tasaista, itäosassaan jyrkemmin kohti järveä tai etelää laskevaa. Maaperä on yleensä hyvin kivikkoista moreenia sekä savimaata.

Tutkittu rökkiö n:o 37 sijaitsee kalmistoalueen itäosassa, aivan sen koillisrinteeseen kaivetun sorakuopan reunassa ja Suvikodon tilustien lounaissyryssä. Alueella suunnitellun rakennuksen vuoksi avattu koekai-vausalue sijoittui tilustien ja Toutosenselän väliin, n. 10 m rökkiöstä pohjoiskoilliseen (kartta s. 19). Fosfaattikuopitus kattoi valtaosan kalmiston itäosaa: maantien eteläpuolella museoviraston alueen (RN:o 1:28, Solki) sekä tien pohjoispuolen tilan (1:7, Suvikoto).

KARTOITUS JA FOSFAATTIKUOPITUS

Päivääniemen alueella on suoritettu yleiskartoitus 1:2000 v. 1896 (F. Törnquist), jota on täydennetty v. 1940 (V. Luho) ja 1983 (M. Bergström). Kesän 1987 kenttätöissä todettiin vanhan yleiskartan olevan varsin luotettava, joskin kaikkia sille merkittyjä rökkiöitä ei pystytty paikallistamaan. Toisaalta alueella todettiin myös kartoittamattomia, vaatimattomia rökkiöitä tai kiveyksiä. Tarkempi yleiskartoitus tehtiinkin kalmiston itäosaan mittakaavaan 1:500. Kartoitettu ala on n. 5 ha. Kartoitus suoritettiin alueelle yleensä 20 m tiheydelle koordinoitujen paaluverkoston avulla, jota myös käytettiin fosfaattikuopituksen pohjana (ks. yleiskartta ja fosfaattikartta s. 20). Alueelle hakattiin seitsemän kiinteää punaiseksi maalattua metallipaalua vastaisia tutkimuksia silmäl-

lä pitäen (100/660, 100/740, 100/800, 160/800, 200/800, 200/680 ja 200/610) sekä maalattiin punainen merkki maakiveen (kohta 200/700).

Karttakoordinaatiston y-akseli on bussolin pohjoisnuolen mukainen etelä-pohjoissuunta. Kesäkuussa alkanut voimakas umpeenkasvaminen, mm. vesoittuminen vaikeutti havainnointia. Kartalle merkittiin tunnistetut ja epävarmat Törnquistin numeroimat röykkiöt sekä havaitut muut röykkiöt. Maastossa mitatut röykkiöt olivat usein yleensä suurempia, kuin Törnquistin ja Luhon luetteloissa mainitut (erityisesti tien pohjoispuolen hyvin säilyneet röykkiöt 55, 45 ja 46). Toisaalta monen todettiin olevan hyvin vaatimattomia, vaikeasti mitattavia ja rajattavia, mahdollisesti myös tuhoutuneita röykkiöitä.

Fosfaattianalyysissä mitatut arvot olivat pääosin vähäisiä (alle 100 mgP/kg, mediaani 62 mgP/kg). Ainoastaan kuusi näytettä osoitti yli 200 mg kohonneita arvoja (näyte 45, kohta 120/760 = 216 mgP/kg; 64, 180/720 = 222 mgP/kg; erityisesti 65, 180/740 = 689 mgP/kg; 66, 180/760 = 282 mgP/kg; 67, 180/780 = 292 mgP/kg sekä näyte 79, 220/620 = 238 mgP/kg). Korkeimmat fosforipitoisuudet keskittyivät siten lähinnä maantien pohjoispuolelle alueen korkeimmalle maastokohdalle, suurimman röykkiön n:o 55 ympäristöön (ks. luettelo fosfaattinäytteistä liitteenä, fosfaatti- sekä yleiskartta s. 19-20). Fosfaattikuopat olivat löydöttömät (kuopassa n:o 29 kuitenkin hiilenpala lehtomullan alareunassa, n. 22 cm syvyydellä, kuopassa alhainen P-pitoisuus). Maaperä pinnan pelto- tai lehtomullan alla oli savea, hietaa, hiesua tai hiekkaa tai näitä moreenissa. Kulttuurikerrosta ei havaittu.

Näytteenottoalueella mahdollista asuinpaikka-alueetta olisi siten lähinnä tien pohjoispuolinen alue röykkiön 55 ympäristössä. Toisaalta kaivausalueella saadut keramiikkalöydöt varsinaisen röykkiön ulkopuolella ovat mahdollisia merkkejä asuinpaikasta tällä alueella (ks. jäljempänä s. 8).

KAIVAUSTYÖ JA -TULOKSET

Röykkiö 37

Kaivaustekniikka

Varsinaiseksi kaivauskohteeksi valittiin yksityismaalla maantien pohjoispuolella sijaitseva röykkiö n:o 37 kalmiston koilliskulmassa. Röykkiö

sijoittuu v. 1896 kartan laatimisen jälkeen avatun sorakuopan kaakkoisreunaan, siihen jo osittain luoteisreunastaan sortuneena (kartta s. 19, k. 10-11, diaposit. 13799-800). Koordinaatiston y-akseli (/808) leikkasi röykkiön etelä-pohjoissuunnassa ja kaivausalue avattiin tämän linjan länsipuolelle. Röykkiöstä kaivettiin länsisektori ja avattu alue ulotettiin pinnalle näkyvän kiveyksen ulkopuolelle 1-2 m etelä- ja lounaisosassa. Luoteessa kaivettu alue ulottui aivan sorakuopan reunaan (kartta s. 21). Kaivettu ala oli n. 44 m². Röykkiön itäpuolisko ainoastaan puhdistettiin pintakasvillisuudesta ja piirrettiin 1:25. Kaivauskoordinaatit ja -sektorit merkittiin metallitikuilla ja naruilla, joihin koordinaattipisteet merkittiin.

Kaivaminen pyrittiin suorittamaan kivikerroksittain, röykkiön ympärillä 10 cm:n kerroksin. Kaivaustyö tehtiin lastoin ja irtomaa seulottiin kahdella seulalla (diaposit. 13807). Suuri osa pienimpiä keramiikanpaloja löytyikin vasta seulomisen yhteydessä maaperän puurouduttua kosteuden vaikutuksesta. Alueelta otettiin kaikkiaan kahdeksan makrofossiilinäytettä sekä kaksi hiilinäytettä (kartat s. 23-). Röykkiön länsiosan suuri haapa kaadettiin toisen kerroksen kaivamisen yhteydessä. Vanhoista kannoista päätellen on röykkiössä viime vuosikymmeninä kasvanut ainakin seitsemän suurempaa puuta, joiden juuristo melkoisesti häyttasi kaivamista. Kaivamattomassa itäosassa sekä aivan länsiprofiilissa kasvaneita haapoja ei kaadettu, ja niitä käytettiin "kuvaustorneina" (kartta s. 21, k. 10, 12, 14, diaposit. 13798, 13809-810).

Pintakartan lisäksi piirrettiin röykkiöistä viisi karttaa, yksi "yksityiskohtakartta" sekä röykkiön halkaiseva profiili 1:25 (kartat s. 22-). Kaivausalueen puhdas pohjasora saavutettiin 3-5 kerroksessa ja kivet poistettiin lukuunottamatta muutamia hyvin suuria maakiviä, joita ei kangen avulla saatu poistettua (kartta s. 26, k. 22, diaposit. 13813). Kaivauksen jälkeen poikittaisprofiilia (/808) vasten asetettiin muovi ja röykkiö ennallistettiin (k. 24, diaposit. 13814).

Kiintopisteeksi valittiin suurin maakivi röykkiön kaakkoisosassa (kp = 107 = 80,52 m mpy.), jonka korkeus sidottiin valtakunnalliseen kiintopisteeseen Vesilahden tien eteläpuolella, n. 1700 m kaivauspaikasta länteen (ks. kartta s. 17).

Rakenne

Ennen puhdistusta lähinnä vain röykkiön suurimmat kivet olivat näkyvissä (k. 8, diaposit. 13797). Myös tästä röykkiöstä on viety kiviä tien tai siltapenkereen rakennustöihin viime vuosisadan lopulla (vrt. maanmittari Törnquistin luettelo v:lta 1896). Puhdistettaessa röykkiö osoittautui n. 10 x 9 m kokoiseksi (S-NxE-W) alaltaan n. 68 m² (Törnquistilla 7,5 m). Se sijaitsi koillista kohti laskevassa rinteessä, koillisosa n. metrin lounaispuoliskoa alempana.

Röykkiö oli rakennettu hyvin erisuuruisista kivistä käyttäen hyväksi paikalla jo olleita muutamia suuria maakiviä. Länsiosan kaivetussa sektorissa tällaisia suurimmillaan yli 1 m² alaisia kiviä oli 5 kpl. Lisäksi siinä oli muita suuria kiviä, joiden yhdessä voi katsoa muodostavan keski- ja lounaisosassa epämääräistä kehämäistä rakennetta. Ainakin lännessä suuri kivi oli pienemmillä kiilaten asetettu kahden hyvin suuren maakiven väliin. Röykkiön kaksi suurinta, pinnalle näkyvää kiveä sijaitsivat kaivamattomassa itäsektorissa (kartta s. 21). Erityisesti pohjoisosassa röykkiön rajat olivat epäselvät ja suuremmat kivet puuttuivat, mihin osaltaan lienee vaikuttanut siihen kaivettu n. 1,5 x 0,8 m laajuinen kuoppa.

Röykkiön keskustan pintakerroksessa ollut kivetön alue muuttui jo 1. kerroksessa tiheäksi kiveykseksi. Tihein kivipakkaus oli yleensä toisessa kaivauskerroksessa (kartat s. 23-24). Kiveyksen paksuus oli suurimmillaan 40-50 cm. Kiveyksen välit olivat pintakerroksissa (1-3) pääasiassa lehtomultaa, syvemmillä ja kiveyksen harventuessa moreenia (myös hiedansekaista). Resenttiä nokimaata ja hiiltä oli jo ensimmäisestä kerroksesta lähtien (ruutu 211/805). Läheltä röykkiön eteläreunaa löytyi toisesta kaivauskerroksesta nokimaata ja hiiltä (näyte 1, ruutu 208/806). Varsinaisen röykkiön ulkopuolella oli 2-3 kerroksessa pyöreä matalahko nokimaaläikkä, josta saatiin myös hiili-(sekä makrofossiili-)näyte (kartta s. 23, k. 15, diaposit. 13802).

Hautaus

Ensimmäiset varsinaisen hautauksen jäljet tavattiin ruudun 210/807 toisessa kaivauskerroksessa, jossa kiveyksen välistä löytyi pienen

koristelemattoman rannerenkaan katkelma sekä vähän palanutta luuta (löytö 1, KM 23749:1). Kolmannessa kerroksessa erottui paikalla voimakas nokimaa-alue (n. 100 x 60 cm), yli 200 palaa (n. 30 g) palanutta luuta, edellisen kaltaisia rannerenkaan katkelmia 3 kpl, rautainen kaksoisspiraalin muotoinen ketjun välilenkki, sulanutta pronssia sekä tasavartisen pronssisoljen katkelma (kartat s. 22-23, k. 17, diaposit. 13804, 13815). Värjäytynyt noki- ja likamaa jatkui neljännteen kerrokseen, josta tuli valtaosa löydöistä (8-22, kartat s. 25, 27, k. 16, 18, diaposit. 13806, 13808). Esineistö oli pääasiassa tulessa vahingoittuneita tai sulaneita metalliesineiden katkelmia, joista monet ovat ennen konservointia identifioimatta. Joukossa erotettiin kuitenkin 6-8 rannerenkaan katkelmaa, pieni avoin pronssirengas, rautarengas sekä häränsilmäkoristeisen luukamman jäännöksiä. Esineistö oli pääosin selvästi värjäytyneestä noki- ja likamaasta, n. 100 x 50 cm alalta. Valtaosa hautauksen luuaineistosta (n. 700 palaa, yli 70 g) on niin ikään neljännestä kerroksesta. Hautauksen alueelta tuli lisäksi lähes sata saviastianpalaa, joukossa 1 koristeltu reunapala (:114). Konservoinnissa paljastui tasavartisen soljen suurempi osa (:22) sekä vyönsoljen kehä (:18-20).

Osa kivistä vaikutti lisäksi tulen vaikutuksesta rapautuneilta, joten paikalla on pidetty tulta. Mahdollisesti itse rovion paikkakin on ollut hautauskohdassa. Hautakalusto on joka tapauksessa seurannut vainajaa roviolle ja osa siitä, ainakin rannerenkaat on tahallisesti katkottu. Vain osa rovionjätteistä on asetettu hautaukseen: mm. yhteensä vain runsas 100 g luuta löytyi. Hautakaluston perusteella kysymyksessä on naisen polttohauta. Tarja Formiston tekemän luuanalyysin mukaan 25,4 % ihmisen (nuoren aikuisen, sukupuoli määrittämätön, mahdoll. nainen), 17,7 % eläimen luuta (karhu määritetty, sen 4 kynttä, suurinta osaa ei määritetty) sekä n. puolet määrittämättömiä fragmentteja. Lisäksi joukossa oli 3 katkelmaa koristellusta luuneulasta (:141, :144)

Muualta kaivausalueelta löytyi vain kaksi pientä luunpalaa varsinaisen röykkiön ulkopuolelta 4. kaivauskerroksesta (208/803) (määrittämättömiä) (ks. liitteenä oleva Tarja Formiston luuanalyysi).

Hautauksen esinekeskittymästä n. 90 cm pohjoisluoteeseen löytyi erillään puhtaalta vaikuttaneesta hiekasta lähinnä suorakaiteen muotoinen rautai-

nen hihnan- tai vyönsoljen kehä (löytö 8, kartta s. 25, diaposit. 13817). Löytösuhteiden perusteella tämä ilmeisesti miehen soljen kappale ei kuulu muun esineistön kanssa samaan hautaukseen.

Muu löytöaineisto

Kaivausalueelta löydettiin kaikkiaan 773 palaa keramiikkaa (n. 1275 g). Kaivauskerroksista selvästi rikkain oli toinen, josta tuli yli puolet koko aineistosta. Myös 3. ja 4. kerroksesta saatiin toista sataa palaa. Saviastianpaloja oli lähes kauttaaltaan koko kaivausalueella (n. 3/4 kaivausruuduista). Täysin löydöttömiä ruutuja oli kuitenkin lähinnä kaivausalueen pohjois- ja luoteisosassa sekä röykkiön keskiosissa. Saviastianpaloja tuli yleensäkin vain muutamia 1 x 1 m ruutua kohti varsinaisen röykkiön alueelta lukuun ottamatta hautauksen aluetta sekä röykkiön lounaiskulmaa, joista saatiin kymmeniä paloja. Keramiikkalöytöjä oli eniten röykkiön ulkopuolella, kaivausalueen lounaisosissa (erityisesti ruutu 208/803, 146 palaa, n. 217 g).

Keramiikka on peräisin useista eri astioista, joiden koko vaihtelee saviainekseltaan melko tiiviistä, pienistä astioista (esim. KM 23749:49) karkeasekoitteisiin suurempiin talousastioihin (esim. :133). Aineistossa erotettiin 30 reunapalaa sekä 15 palaa astian pohjan ja kyljen taitteesta. Röykkiön ulkopuolelta löytyneiden pohjapalojen (:64, 23?, diaposit. 13816), perusteella suurimpiin kuuluneen astian pohjan halkaisija lienee n. 16-17 cm. Ainoastaan kahdessa palassa on koristelua: pienessä varsin tiiviissä kylkipalassa pyöreä kuoppa (:58) sekä suuremmassa karkeamman palan reunan päällä kolmiomaisia leimakoristeita rivissä (:114, diaposit. 13816). Lähinnä röykkiön ulkopuolelta löytyi lisäksi muutamia palaneita savenpaloja sekä 2 savikiekon kappaletta (:54).

Koska saviastianpaloja tuli sekä röykkiön alueelta että sen ulkopuolelta varsin syvältä (4 ja 5 kaivauskerros) ja lisäksi sorakuopan leikkauksessa, n. 8 m röykkiön länsipuolella havaittiin saviastianpala, on mahdollista, että alueella on myös rautakautista asuinpaikkakerrosta. Länsiprofiilin fosfaattinäytteet osoittivat kuitenkin melko vähäisiä arvoja (näytteet 93 ja 94; 135 ja 171 mgP/kg).

Näytteet

Kaivausalueelta otettiin C-14-analyysiä varten kaksi näytettä puuhiiltä. Toinen on peräisin röykkiön eteläosan 2. kaivauskerroksesta ruudusta 208/806 (näyte 1), toinen varsinaisen röykkiön ulkopuolelta kolmannesta kerroksesta (ruutu 207/804, näyte 2). Varsinaisen hautauksen kohdasta hiilinäytettä ei saatu. Makrofossiilinäytteet otettiin nokimaaläikistä röykkiön ulkopuolelta hiilinäytteen ottokohdasta 3. kaivauskerroksesta (näytteet 1-2), röykkiön eteläosan hiilinäytekohdasta (näyte 3) sekä hautauksen kohdasta voimakkaasta nokimaa-alueesta (näytteet 4-8, 3-4. kaivauskerroksesta). Kaikki näytteet pyrittiin saamaan häiriintymättömistä yhteyksistä, joten pintakerroksesta niitä ei otettu. Näytteet kellutettiin kenttätyön jälkeen museovirastossa ja ne analysoi HuK Pirjo Jussila. Hiiltyneistä kasvijäänteistä mainittakoon mahdollinen nurmilaukan sipuli, erilaiset hernekasvin siemenet sekä mm. 4 hiiltynyttä kuusenneulasta. Lähes kaikissa havaittiin lisäksi resenttejä hiiltymättömiä siemeniä, pähkylöitä tai puiden silmu- ja tukisuomuja. (ks. P. Jussilan luettelo kasvijäänteistä liitteenä).

Ajoitus

Valtaosaa löytömateriaalista ei luonteensa sekä fragmentaarisuutensa vuoksi ole mahdollista tarkemmin ajoittaa. Pienen uurrekoristeisen tasavartisen pronssisoljen katkelmien perusteella hautausta on kuitenkin pidettävä merovingiajan alkupuolelle, 600-luvulle kuuluvana (ks. esim. Cleve, SMYA 1943, 75-; Kivikoski 1973, Abb. 400). Erillään löydetyn hihnan- tai vyönsoljen tapaiset rautasoljet ajoitetaan yleensä roomalais-aikaan tai alkavalle kansainvaellusajalle, minkä perusteella itse röykkiön varhaisempi ajoitus on mahdollinen. Samantapainen suurempi vyönsolki paljastui kuitenkin konservoinnissa itse hautauksesta (:20).

Koekaivausalue

Suvikodon tilalla vireillä olleen rakennussuunnitelman poikkeuslupahakemuksen vuoksi avattiin koekaivausalue mahdollisen muinaisjäännöksen toteamiseksi. Alue sijoittui n. 10 m kaivetun röykkiön 37 ja tontin huvilalle vievän tien pohjoispuolelle, n. 15 m Toutosenselän rannasta (kartta s. 19 k. 25, diaposit. 13818). Suuren maakiven eteläpuolta leika-

ten avattiin 6 m pitkä metrin levyinen koeoja sekä tälle 1 x 1 m laajenus etelään (226-227/808-813, k. 26, diaposit. 13819). Paikalla todettiin olevan paksu (n. 10 cm) turvekerros, missä kahdessa kohdassa oli hieman hiiltä ja tämän alla puhdas hiesu ja savi. Maaperässä oli luonnostaan vaihteleva määrä kiviä, mutta mitään muinaisjäännökseen viittaavaa ei havaittu.

YHTEENVETO

Lempäälän Päivääniemen rautakautisella kalmistoalueella suoritettiin touko-heinäkuussa 1987 valtion työohjelman varoin arkeologisia tutkimus- ja hoitotoimia (ks. K. Seppäsen kertomus hoitotyöstä tämän kertomuksen yhteydessä). Alueella kaivettiin puolikas tuhoutumisuhan alaisesta röykkiöstä n:o 37 ja avattiin pieni koekaivausalue suunnitellun uudisrakennuksen paikalle. Kokonaiskaivausala oli n. 51 m². Lisäksi kalmiston itäosa fosfaattikuopitettiin ja kartoitettiin uudelleen mittakaavaan 1:500.

Tutkimuskohteeksi valittu röykkiö 37 on kooltaan n. 9 x 10 m. Röykkiö todettiin rakennetun suurten maakivien ympärille hyvin erisuuruisista kivistä ilman varsinaista maataytettä. Kiveys oli paikoitellen hyvin tiivis ja sen paksuus suurimmillaan 40-50 cm. Kaivetun länsisektorin keskeltä löytyi naisen polttohautaus, josta merkkeinä olivat pronssikorujen ja luukamman jäännökset, runsas 100 g palanutta luuta, nokimaata ja lähes 100 saviastianpalaa. Muutamat kivistä vaikuttivat tulessa rapautuneilta, joten on mahdollista, että itse hautarovio on sijainnut paikalla. Joka tapauksessa vain osa rovionjätteistä on asetettu lopuksi hautaan. Todennäköisesti erikseen röykkiöön on joutunut ilmeisesti miehen asuun kuulunut rautainen hihnan- t. vyönsoljen kehä, joka löytyi hieman erillään varsinaisesta hautauksesta. Kaivausalueelta saatiin kaikkiaan yli 700 saviastianpalaa (n. 1,275 kg), joista vain kahdessa koristelua. Valtaosa keramiikasta on peräisin varsinaisen röykkiön ulkopuolelta. Yksittäinen saviastianpala löytyi myös kauempaa röykkiöstä sorakuopan profiilista. Siten on mahdollista, että kalmisto on ollut muun rautakautisen toiminnan aluetta, mahdollisesti asuinpaikka. Tasavar-

tisen pronssisoljen katkelman perusteella hautaus on ajoitettavissa merovingiajan alkuun, 600-luvulle. Erillinen vyönsoljen kehä saattaa olla varhaisempikin.

Kalmistoalueen itäosan fosfaattianalyysissä havaittiin korkeampia arvoja (yli 200 mgP/kg) ainoastaan muutamissa näytteissä, lähinnä koko kalmiston suurimman röykkiön n:o 55 läheisyydessä. Fosfaattikuopissa asuinpaikan merkkejä ei havaittu ja kuopat olivat löydöttömiä. Kartoitettu alue oli n. 5 ha.

Alueella havaittiin useita aiemmin kartoittamattomia, yleensä vaatimattomia röykkiöitä t. kiveyksiä, jotka merkittiin kartalle. Toisaalta kaikkia aiemmin tunnistettuja ei löydetty.

Tutkitun röykkiön pohjoispuolelle rakennussuunnitelma-alueelle tehdyssä koekaivauksessa ei löytynyt muinaisjäännöksen merkkejä.

Kaivauksen päätyttyä alueet peitettiin ja röykkiö ennallistettiin. Vastaisia tutkimuksia ajatellen kartoitetulle alueelle lyötiin joukko kiinteitä metallipaaaluja sekä museoviraston tontille että tien pohjoispuoliselle alueelle.

KARTTALUETTELO

	s.
Ote peruskartasta 2114 09 HULAU SJÄRVI, 1976 (pp. 1981)	17
Kopio F. Törnquistin yleiskartasta v:lta 1896, täydennetty v. 1940 (V. Luho) ja 1983 (M. Bergstöm)	18
Yleiskartta kalmistoalueen itäosasta 1:500 A 1	19
Fosfaattiakrtta 1:500 A 2	20
Röykkiö 37	
Pintakartta 1:25 A 1	21
Taso 1 1:25	22
Taso 2 1:25	23
Taso 3 1:25	24
Taso 4 1:25	25
Taso 5 1:25	26
Yksityiskohtakartta hautauksesta taso 3 1/2 1:25 A	27
Profiilikartta A-B linjalta /808 A 2	28

LUETTELO NEGATIIVEISTA

- 69779-783 (k.2) Panoraama kalmistoalueen itäosan Lempäälä-Vesilahti-tien eteläpuolelle (museoviraston ostamaa aluetta), kuv. kohti N-E
- 69784 (k.25) Koekaivausalue suunnitellun rakennuksen paikalla, ennen toimenpiteitä, kuv. kohti N
- 69785 (k.8) Röykkiö 37 ennen kaivausta, kuv. kohti N
- 69786 (k.26) Koekaivausalue puhdistettuna, koeojan kohta narujen välissä, kuv. kohti N.
- 69787 (k.10) Röykkiö 37 puhdistettuna (länsiosa) taustalla sora-kuoppa, jota käytetty kaatopaikkana, kuv. kohti NNW
- 69788 (k.9) Röykkiö 37:n länsiosaa puhdistettuna, kuv. kohti WNW
- 69790-91 (k.3) Röykkiö 17 (tutk. A.O. Heikel 1896), vrt. Heikelin kuvaa v:lta 1896, kuv. kohti SW
- 69792 (k.20) Työkuva, piirtäjä B. Forsén piirtämässä röykkiö 37:n pintaa, kuv. kohti NE
- 69793 (k.27) Koeojan 1. krs, kuv. kohti ENE
- 69794 (k.28) Koeojan laajennus, kuv. kohti ENE
- 69795 Työkuva, röykkiö 37:a kaivetaan (1 tasoa), kuv. kohti N.
- 69796-8 (k.11) Röykkiö 37:n länsiosaa, 804-linja 1-tasossa, 806-linja 2-tasossa (suurin osa), kuv. kohti WNW
- 69799 Työkuva, röykkiötä 37 kaivetaan (2-tasoa), kaivausaluetta laajennetaan myös kohti länttä (linja /802) kuv. kohti NNE
- 69800-1 (k.1) Yleiskuva kohti kalmistoa Näppilänsalmen itärannalta, kohti länttä
- 69802-3 (k.4) Yleiskuva kalmistoalueen itäosaan tien eteläpuolelle museoviraston alueelle (vrt. Heikelin kuva v:lta 1896), kuv. kohti E-SE
- 69804 Yleiskuva kohti röykkiötä 17 (vrt. Cleven kuva v:lta 1929), kuv. n. kohti SE
- 69805 Röykkiö 17 (vrt. Hirviluodon kuva f v:lta 1961), kuv. kohti NE
- 69806 (k.15) Yksityiskohta röykkiön 37 ulkopuolelta, 206-7/804-5, 2. krs. metallitikon (paalun) luona nokimaaläikkä, keramiikkalöytökohdissa nauvoja, kuv. kohti etelää

- 69807 Røykkiö 37 lähes kokonaan 2-tasossa, kuv. kohti NW
- 69808-10 (k.12) "Panoraama" røykkiön 37 länsiosaan, 2. krs:sta, kuv. kohti NW
- 69812 (k.17) Røykkiön 37 yksityiskohta, hautauksen kohtaa kiveyksessä, nokimaata, 3. krs, kuv. n. kohti S
- 69813-14 (k.13) Yleiskuvaa røykkiön 37 länsiosan 3. krs:een, kuv. n. kohti N-NE
- 69815 Røykkiö n:o 45 ennen puhdistustöitä, kuv. n. kohti NE
- 69816 Kuten edell. kuv. n. kohti SE
- 69817 (k.5) Työkuva, røykkiötä n:o 46 puhdistetaan, kuv. kohti S-SW
- 69818 (k.21) Työkuva, røykkiön 37 kolmatta krs:ta piirretään ja kaivetaan, kuv. n. kohti S (tasoa 3)
- 69819 (k.18) Røykkiön 37 yksityiskohta, hautauksen kohta, 4. krs:ta (3 1/2), nokimaata, kuv. n. kohti SSW
- 69820 (k.19) Työkuva-yleiskuva, røykkiön 37 4. krs:ta, kuv. kohti NNE
- 69821 (k.16) Työkuva, B. Forsén kaivamassa hautauksen kohtaa ja ottamassa makrofossiilinäytettä, 4. krs, kuv. kohti N
- 69822-30 (k.14) Yleiskuva, røykkiö 37, 4. krs, keskellä hautauksen kohta, kuv. kohti E-NNE
- 69831-2 (k.7) Røykkiö n:o 55 puhdistettuna pintakasvillisuudesta, kuv. kohti W
- 69833 (k.6) Røykkiö n:o 46 puhdistettuna pintakasvillisuudesta, kuv. kohti SW
- 69834-5 (k.22) Røykkiön 37 länsiosaa kaivauksen loppuvaiheessa (5. krs.), osittain pohjaan kaivettuna, kuv. kohti NW
- 69833 (k.6) Røykkiö n:o 46 puhdistettu pintakasvillisuudesta, kuv. kohti SW
- 69834 (k.24) Røykkiö 37 kaivauksen päätyttyä, ennallistettuna, kuv. kohti N

LUETTELO DIAPOSITIIVEISTA

- 13794 Yleiskuva kohti kalmiston itäosaa, kuv. Näppilänsalmen itärannalta kohti länttä
- 13795 Yleiskuva ("panoraaman" oikea puoli) kalmiston itäosaan, museoviraston tonttia tien eteläpuolelta, kuv. kohti NE
- 13796 Yleiskuva ("panoraaman" vasen puoli), kalmiston itäosaa museoviraston tonttia tien eteläpuolella, kuv. kohti N-NNE
- 13797 Røykkiö n:o 37 kalmiston itäosassa tien pohjoispuolella ennen kaivausta, kuv. kohti N
- 13798 Røykkiötä 37 puhdistettuna (länsiosaa), ylhäällä NNE
- 13799 Røykkiö 37:s puhdistettuna, kuv. kohti NW
- 13800 Røykkiö 37, 1 sektori 1-tasossa, W-osa puhdistettu, kuv. n. kohti NW
- 13801 Røykkiö 37, 806-linja ositt. 2-tasossa, 804-linja 1-tasossa, kuv. kohti WNW
- 13802 Røykkiö 37, yksityiskohta røykkiön eteläpuolella (206-7/804-5), nokimaaläikkä, 2. krs, kuv. kohti N
- 13803 Røykkiö 37 lähes kokonaan 2. tasossa, kuv. kohti NW
- 13804 Røykkiö 37, yksityiskohta, 3. krs:ta, hautauksen kohta kiveyksessä, kuv. kohti S
- 13805 Røykkiö 37, yleiskuva 3. krs:ta (suurin osa), kuv. kohti NNE
- 13806 Røykkiö 37, yksityiskohta, 4. krs. hautauksen kohta, kuv. kohti SSW
- 13807 Työkuva røykkiön kaivaukselta, piirtäjä B. Forsén seulomassa etualalla, taustalla røykkiötä kaivetaan, kuv. kohti NW
- 13808 Työkuva, røykkiön 37 hautausta tutkimassa B. Forsén (makrofossiilinäytteiden ottoa), 4. krs, kuv. kohti N
- 13809 Työkuva, røykkiö 37:n lounaisosan 4. krs:ta piirtämässä B. Forsén, kuv. kohti E
- 13810 Røykkiön 37 lounaisosaa, 3-4 krs:ta, kuv. kohti E
- 13811 Røykkiön 37 tasoa 4, kuv. kohti NE
- 13812 Røykkiön 37 poikittaisprofiilia pohjoisosassa (216-217/808), kuv. kohti E
- 13813 Røykkiö 37 osittain pohjaan kaivettuna (länsipuoli), kuv. kohti NW
- 13814 Røykkiö 37 kaivauksen jälkeen, länsiosa ennallistettuna, kuv. kohti N
- 13815 Røykkiön 37 kaivauslöytöjä: KM 23749:2-3, 5 ja 7 (osa rannerenkaasta, spiraalikoriste, sulanut pronssikappale sekä katkelma tasavartista pronssisolkea

- 13816 Kaivausalueen keramiikkaa: KM 23749:64, 78-79, 114, 127, reuna-
, pohja- ja kylkipaloja
- 13817 Röykkiön 37 löytö: rautainen hihnan- tai vyönsoljen kehä (KM
23749:8)
- 13818 Koekaivausalue kalmistoalueen itäosassa suunnitellun rakennuksen
alueella, puhdistettuna, kuv. kohti N-NNE
- 13819 Koekaivausalue itäosassa, oja 1-tasossa, kuv. kohti NE
- 13820 Röykkiö 17, jonka A.O. Heikel tutkinut v. 1896, museoviraston
tonttia, kuv. kohti SW
- 13821 Päivääniemen suurin röykkiö n:o 55 tien pohjoispuolella yksityis-
alueella puhdistettuna, kuv. n. kohti W
- 13822 Röykkiö 46 puhdistettuna pintakasvillisuudesta, kuv. n. kohti SW

LEMPÄÄLÄ PÄIVÄÄNIEMI

OTE PERUSKARTASTA
2/11/09 HULAUVAARVI -76(81)

/// * Kalmistoalue; kaivettu rökkiö, koordinaatit (perus) x=6798 70; y=484 33; j=79-80

LEMPAALA PAIVAANIEMI

F. Tömquistin v. 1896 laatiman
kartan mukaan, lisäykset v. 1940
V. Luho ja v. 1983 M. Bergström
sekä v. 1987 K. Katiskoski

LEMPAALA PÄIVAANIEMI
K. Katiskoski 1987

Yleiskartta (kalmiston itäosa)
Mk 1:500

0 5 10 15 20 25 m

Kp=80,52 m mpy.

Kaivausalueet v 1987

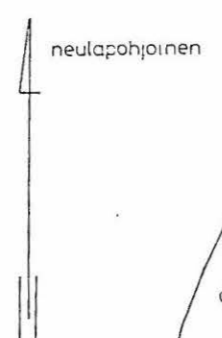
Royköt, n.o. tutkija ja tutk.vuosi (Heikel 1895)

Fosfaattikuopan ja -näytteen n.o. 65

Haapa-, koivu- t leppämetsää

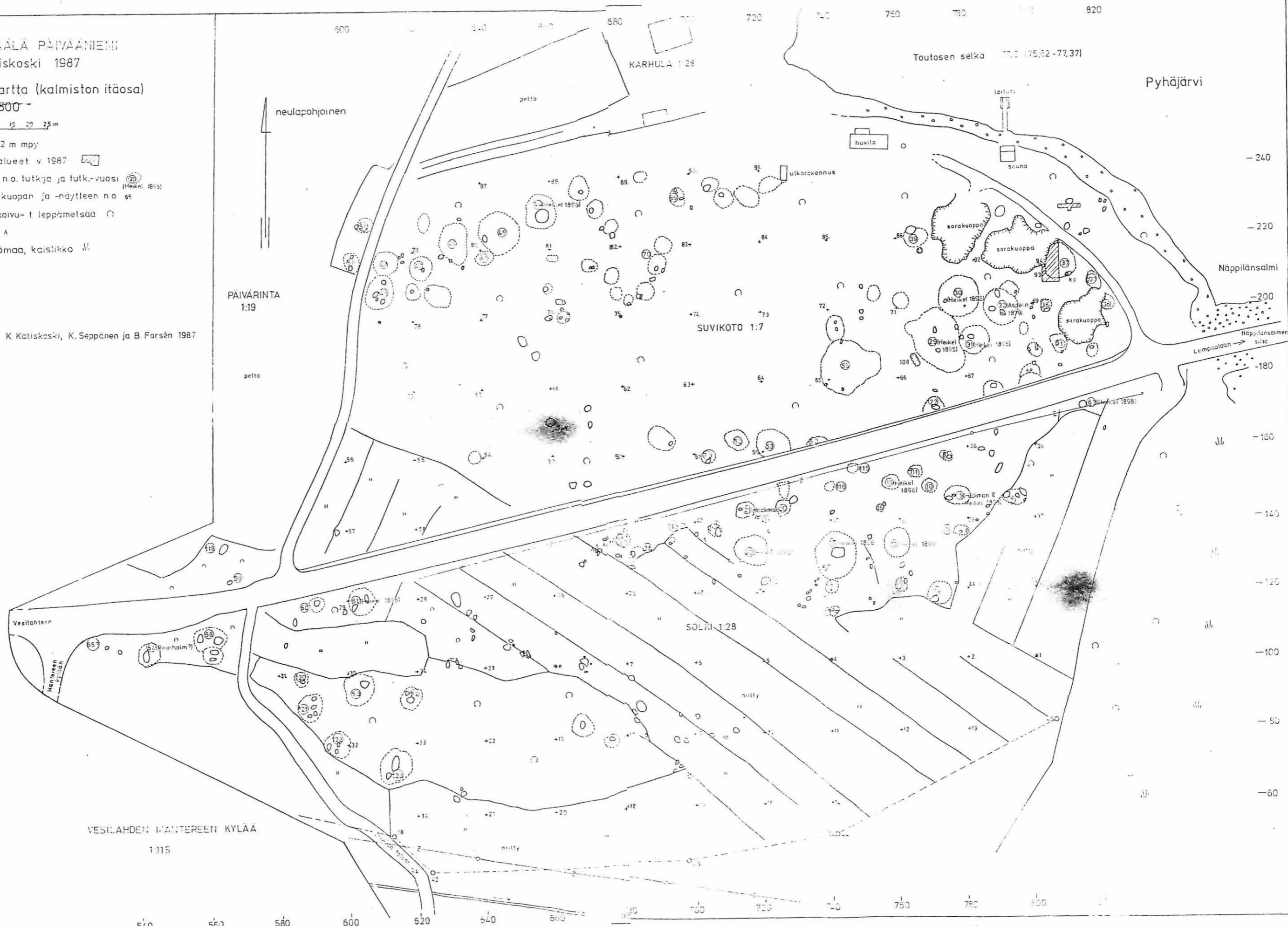
Katjajaa

Vesijättömaa, kaislikko

PÄIVÄRINTA
1:19

Kartoitus K Katiskoski, K. Seppänen ja B. Forsén 1987

VESILAHDEN MÄNTEREEN KYLÄÄ

1:115

540

560

580

600

620

640

660

680

700

720

740

760

780

800

820

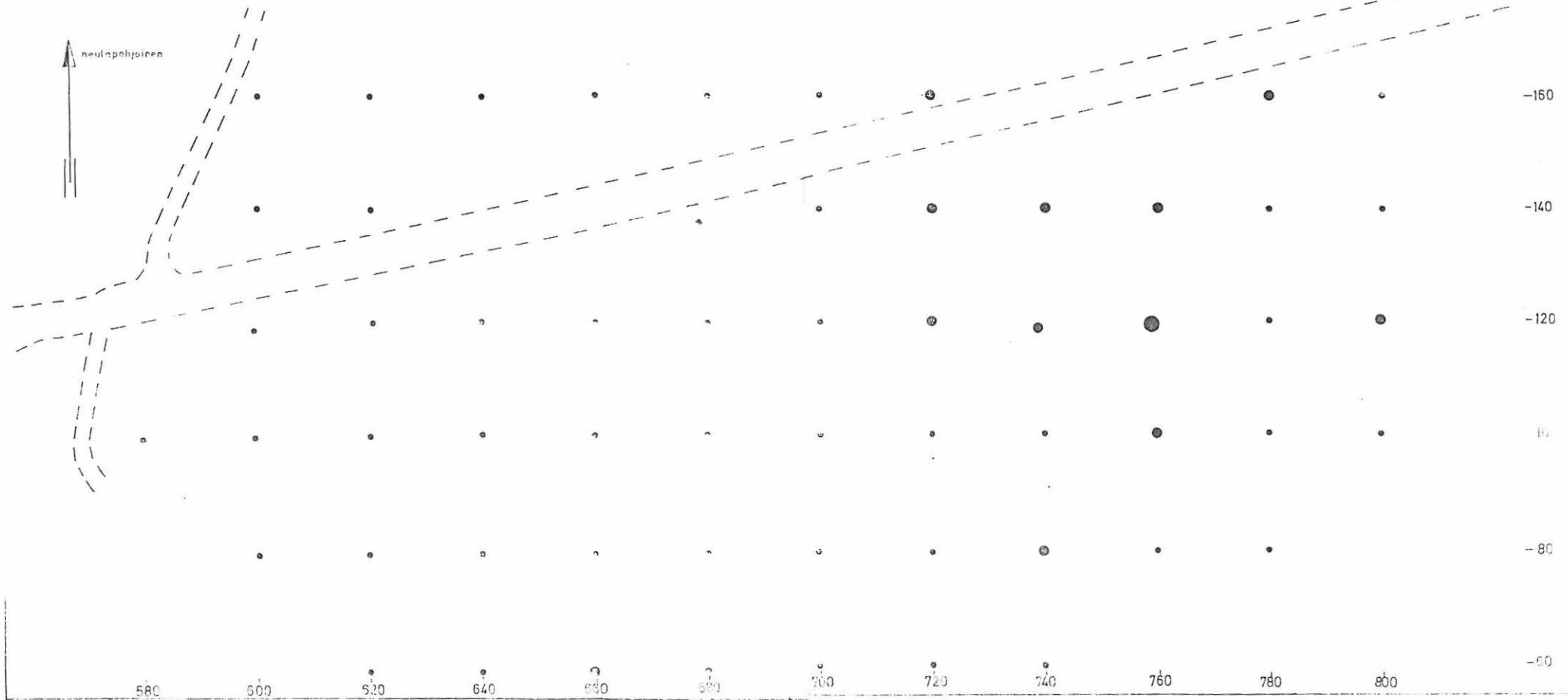
LEMPÄÄLÄ PÄIVÄÄNIEMI
K. Katiskoski 1987

Fosfaattikartta

Mk 1:500 5 10 15 20 m

- < 100 mg P/kg
- ◐ 100-200 mg P/kg
- ◑ 200-300 mg P/kg
- ◒ > 600 mg P/kg

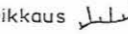

(näytteiden arvot kalibroimattomia)

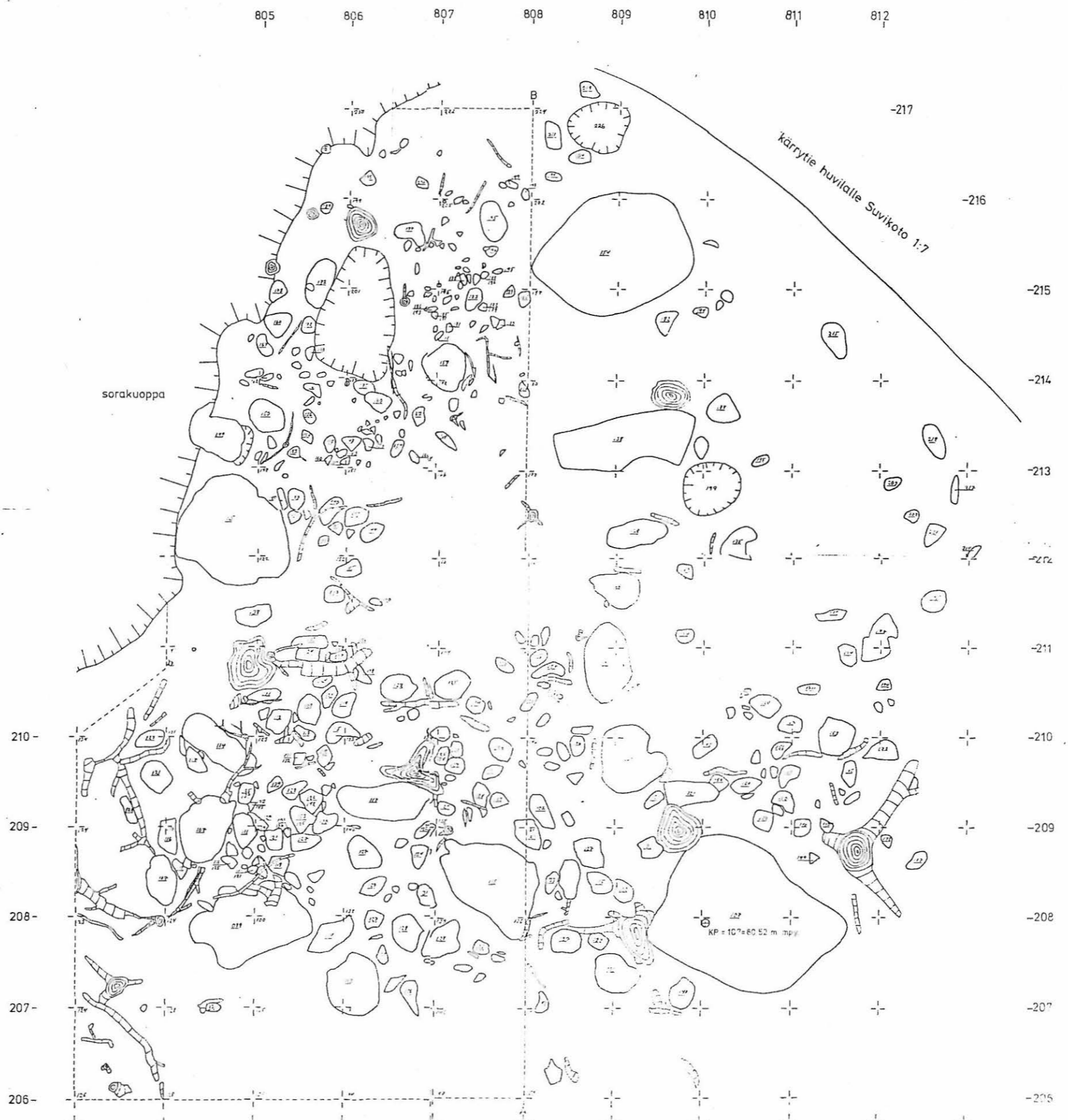

LEMPÄÄLÄ PÄIVÄANIEMI
K. Katiskoski 1987

Röykkiö 37
Pintakartta (puhdistuksen jälkeen)
~~Mk 1:25~~
Kp=107=80,52 m mpy.

Piirt. B. Forsén

- kivi ja vaaitusluku
- kuopan reuna ja leikkaus
- Juuri t. kanto
- avatun alueen raja

LEMPÄÄLÄ PÄIVÄANIEMI
K. Katiskoski 1987

Röykkiö 37 (länsiosia)

Taso 1

Mk 1:25 1m

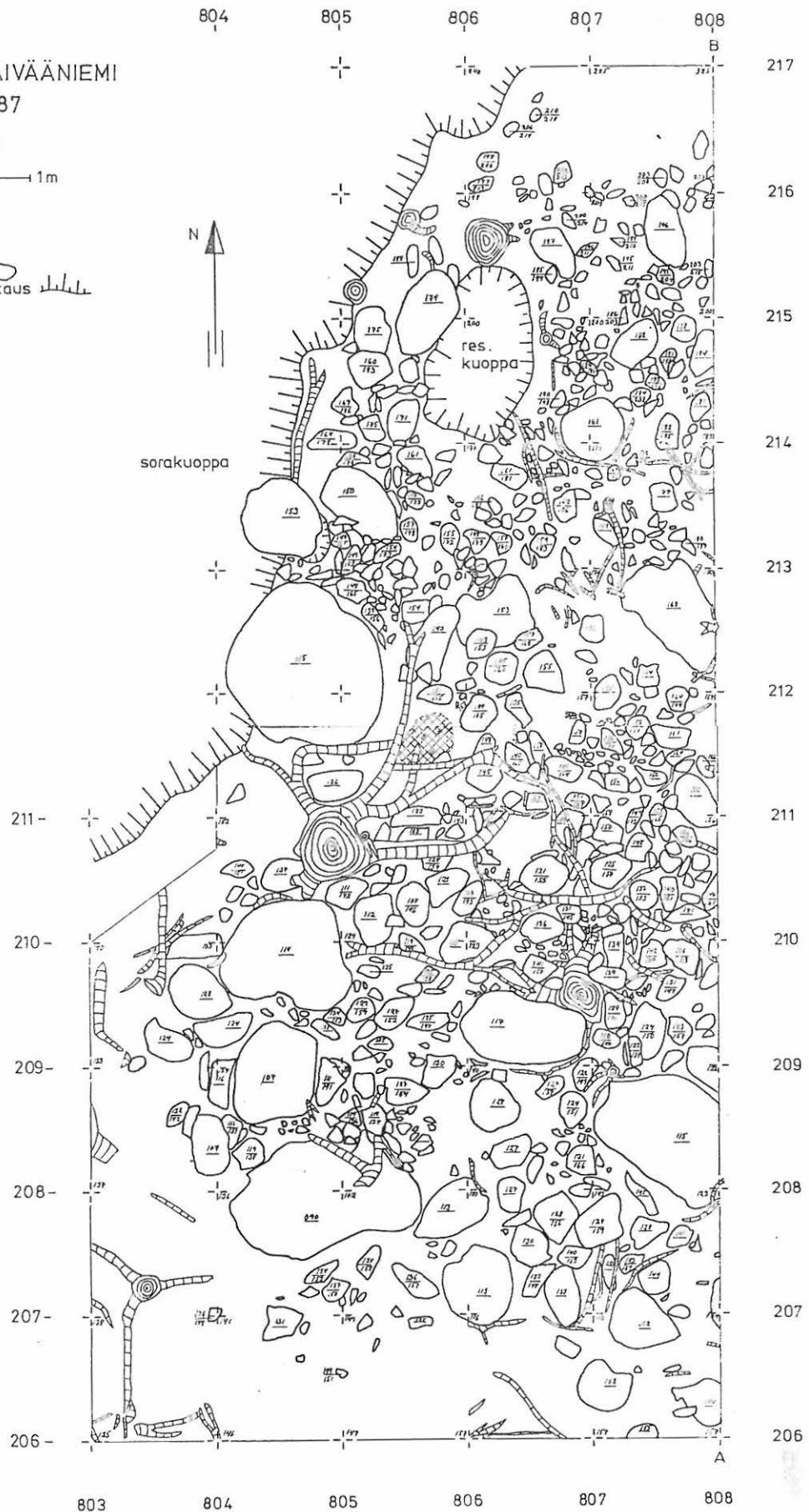
Kp = 107 = 80,52 m mpy.

Piirt. B. Forsén

kivi ja vaaitusluku
kuopan reuna ja leikkaus
juuri t. kanto

 Nokimaa

 Hiiltä

LEMPÄÄLÄ PÄIVÄANIEMI
K. Katiskoski 1987

Röykkiö 37 (länsiosa)
Taso 2

MK 1:25 1m
KP=107=80,52 m mpy.

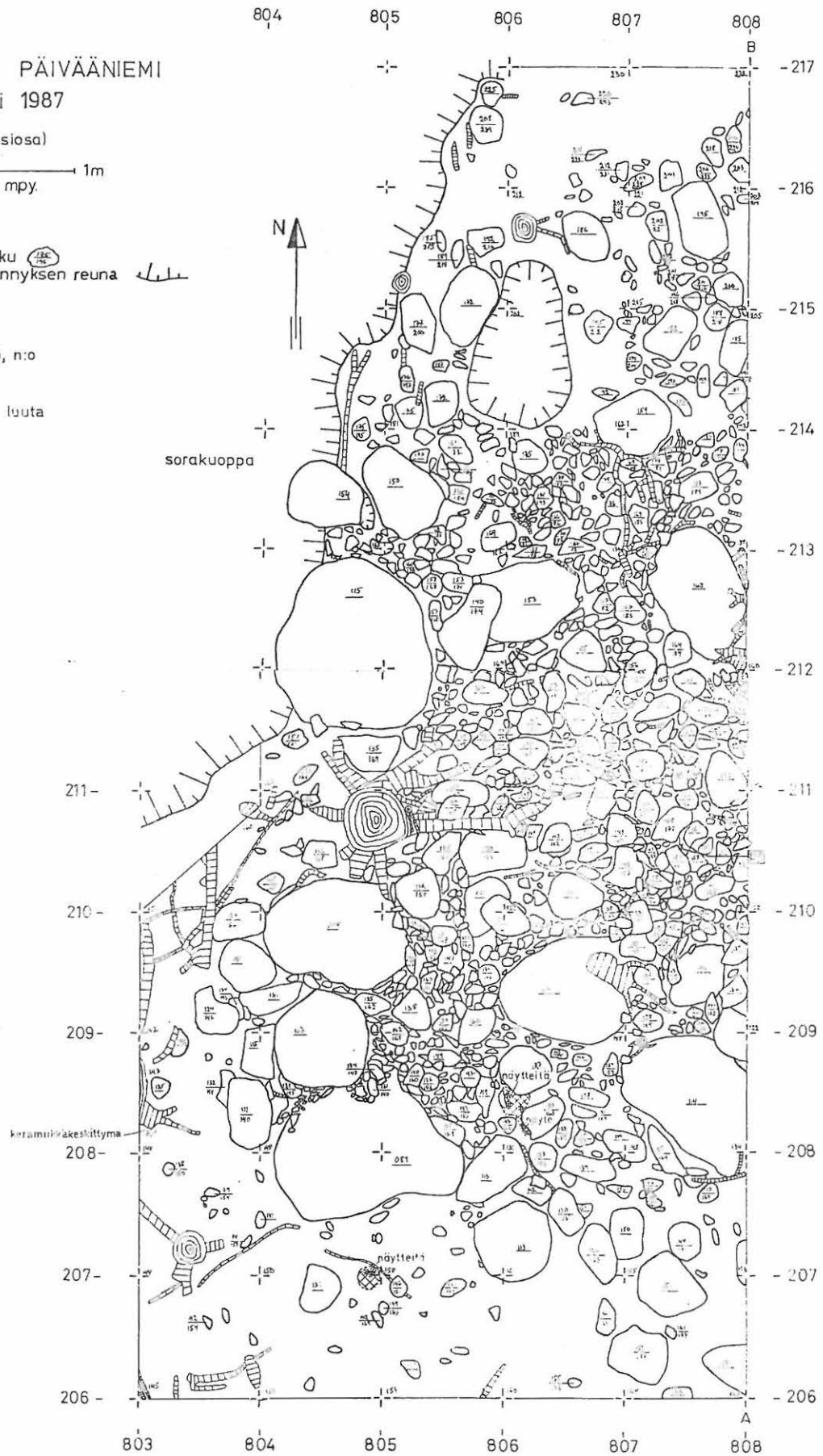
Piirt. B. Forsén

kivi ja vaaitustuku
kuopan tai syvennyksen reuna
juuri
kanto

 Esinelöytö, n:o

 Nokimaa

 Palanutta luuta

LEMPÄÄLÄ PÄIVÄANIEMI

K.Katiskoski 1987

Röykkiö 37

Taso 3

MK 1:25 1m

KP=107=80,52 m mpy.

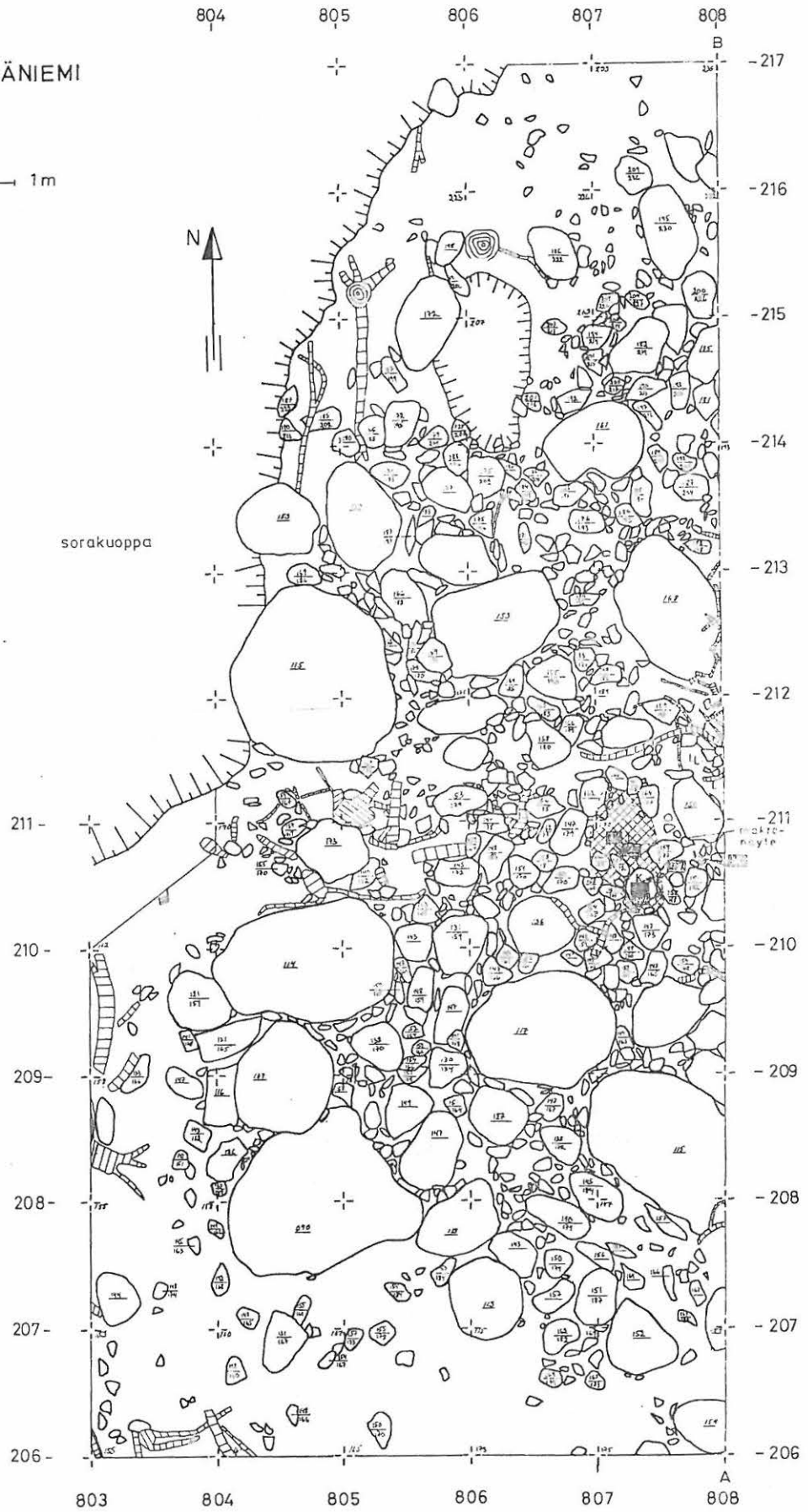
Piirt. BF

kivi ja vaaitusluku
 kuopan reuna
 juuri
 kanto

 Esinelöytö, no

 Nokimaa

 Palanutta luuta

LEMPÄÄLÄ PÄIVÄANIEMI

K. Katiskoski 1987

Röykkiö 37 (länsiosaa)

Taso 4

MK-1-25 1m

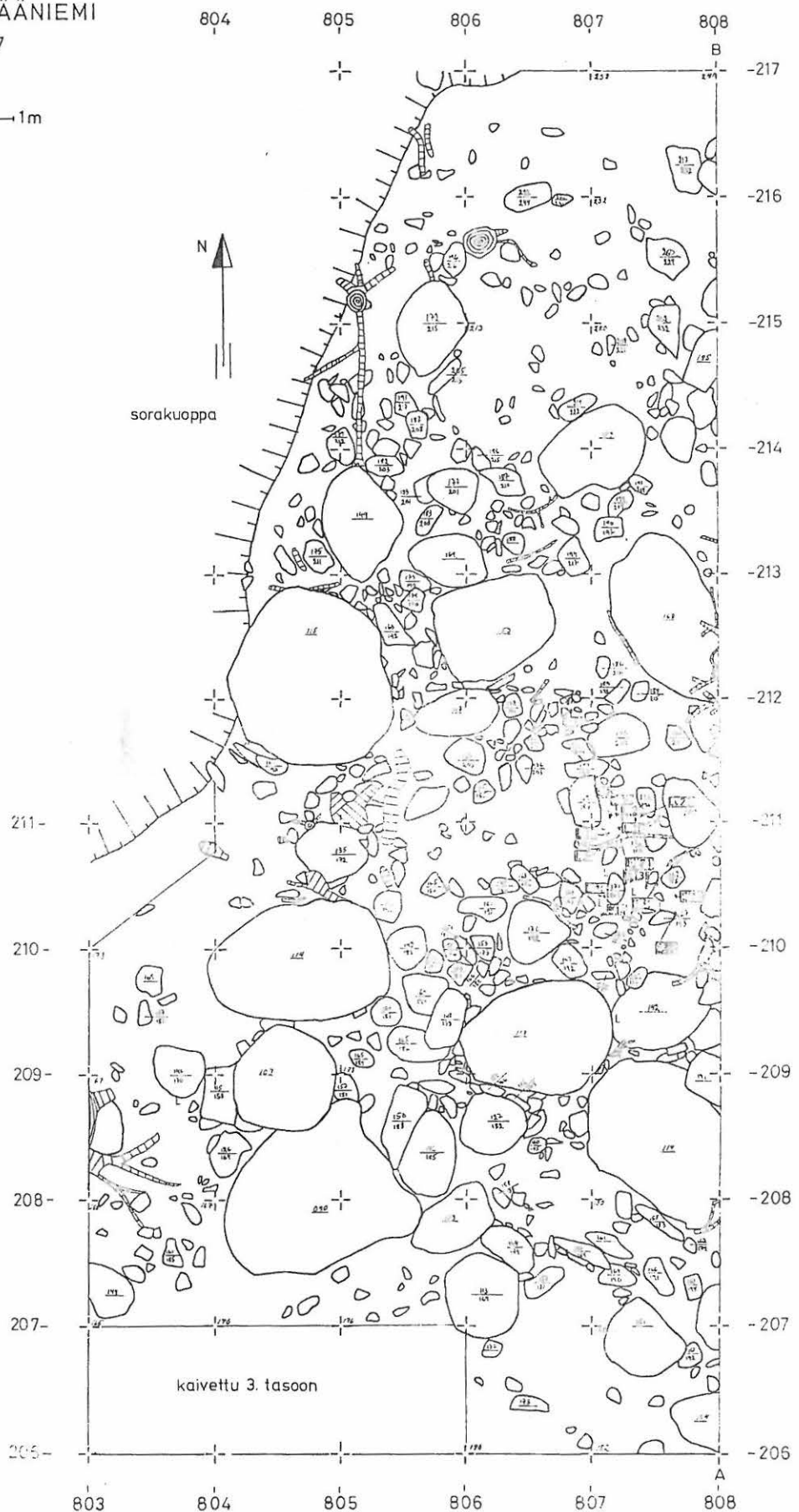
KP=107=80,52 m mpy

Piirt. B.Forsén

kivi ja vaaitusluku
 kuopan reuna
 juuri
 kanto

 Esinelöytö, n:o

 Palanutta luuta

LEMPÄÄLÄ PÄIVÄANIEMI

K. Katiskoski 1987

Röykkiö 37 (länsiosia)

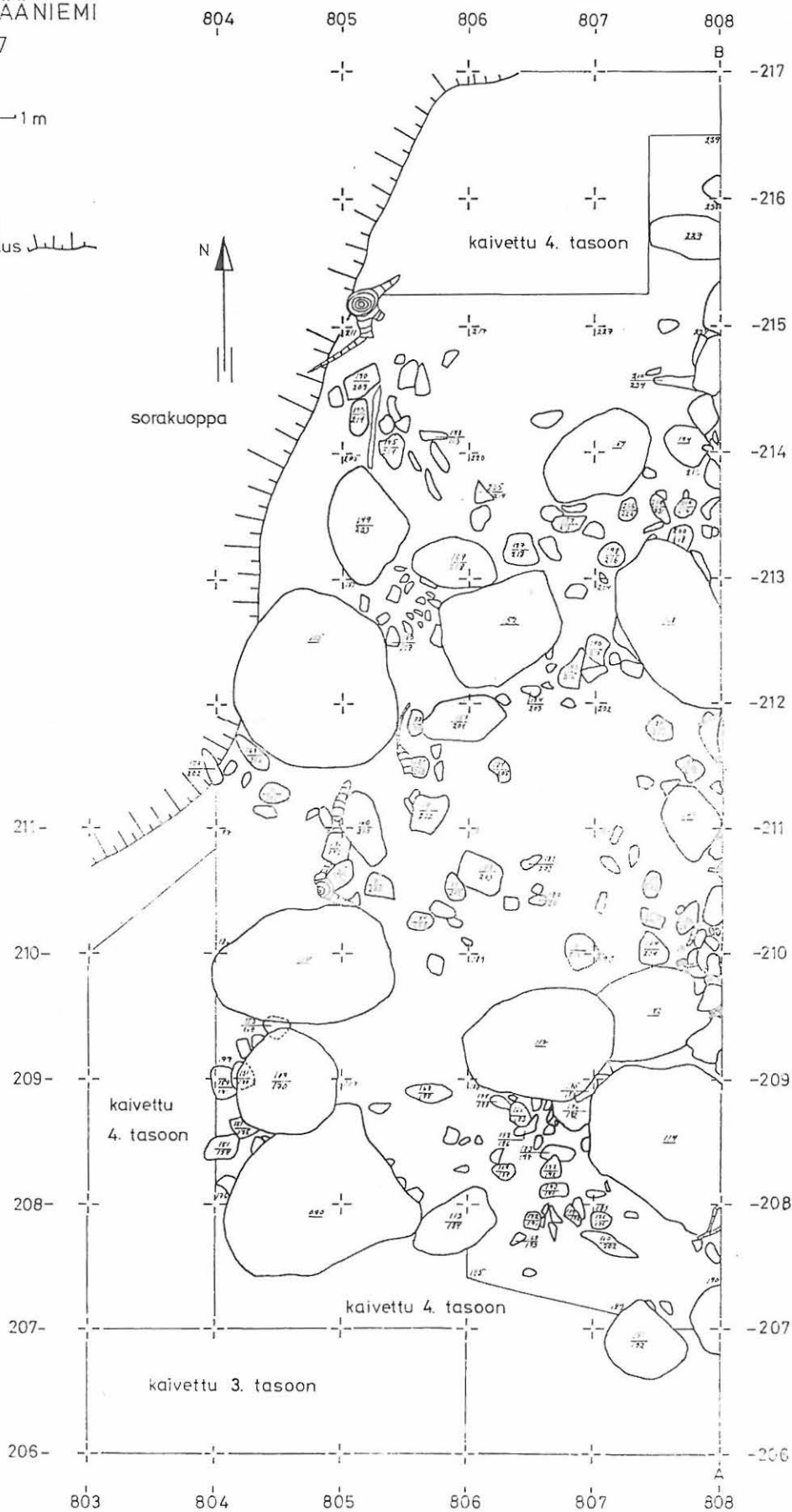
Taso 5 (pohjataso)

Mk 1:25 1 m

Kp=107=80,52 m mpy.

Piirt. B. Forsén

kivi ja vaaitusluku
 kuopan reuna ja leikkaus
 juuri t. kanto

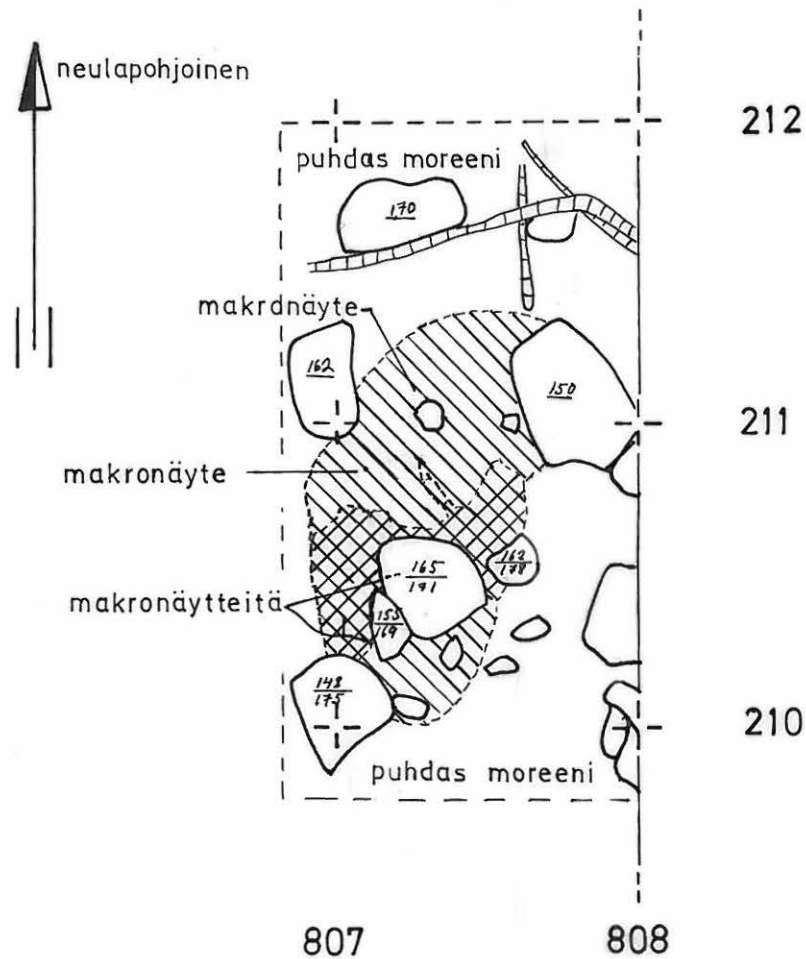
LEMPÄÄLÄ PÄIVÄÄNIEMI

K. Katiskoski 1987

Röykkiö 37 (länsiosa)
 Yksityiskohtakartta hautauksesta
 Taso 3 1/2
 Mk 1:25 1 m
 Kp = 107 = 80,52 m mpy.
 Piirt. B. Forsén

kivi ja vaaitusluku
 juuri

- Nokimaa
- Tumma likamaa
- Heikosti värjäytynyt likamaa
- L Palanutta luuta

LEMPÄÄLÄ PÄIVÄANIEMI

K. Katiskoski 1987

Roykkiö 37

Profiili: 206-217/808 (A-B)

(lanteen aukeava)

Mk 1:25 0 25 50 75 100 cm

Kp=107=80,52 m mpy

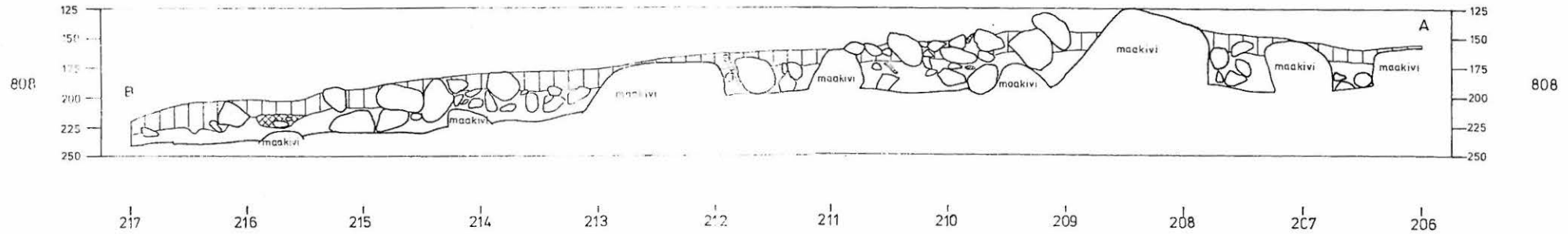
□ humus- ja multakerros

▨ nokimaa

□ moreeni (hiedan-t hiesunsekaista)

○ kivi

∩ juuri

LEMPÄÄLÄ PÄIVÄÄNIEMI

K.1. YLEISKUVA KALMISTOALUEEN NÄPPIÄNSALMEN ITÄRANNALLA, KUV. KOHTI LÄNTTÄ f 69800-801

K.2. PANORAAMA KALMISTOALUEEN ITÄOSAN, LEMPÄÄLÄ-VESILAHTI-TIEN ETELÄPUOLELLE (MUSEOVIRHTON V. 1983 OSTAMA ALUE), KUV. KOHTI N-E

f 69779-783

K. KATISKOSKI 1987

K.3 RÖYKKIÖ N:O 17 MUSEOVIRASTON TONTILLA ^{F 69790-1}
 (TUTK. HEIKEL V. 1896), VRT. HEIKELIN
 KUVA VILTA 1896, KUV. KOHTI SW

K.4 YLEISKUVA KALMISTOALUEEN ITÄOSAN TIEN ETEÄ -
 PUOLELLE MUSEOVIRASTON ALUEELLE ^{F 67802-803}
 (VRT. HEIKELIN
 KUVA VILTA 1896), KUV. KOHTI E-SE

K.5 TYÖKUVA, RÖYKKIÖTÄ 46 PUHDISTETAAN, KUUV. KOHTI S-SW
f 69817

K.6 RÖYKKIÖ 46, PINTAKASVILLISUUS SUUS POISTETTUNA, KUUV. KOHTI SW
f 69883

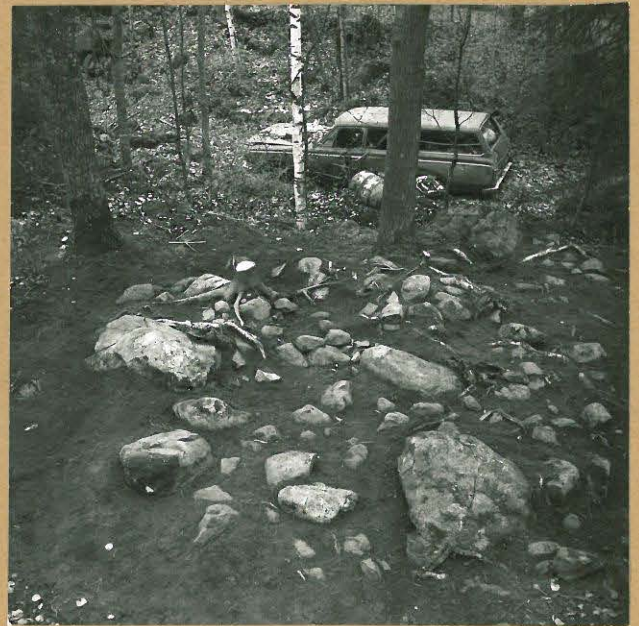
K.7 RÖYKKIÖ 55 PUHDISTETTUNA PINTAKASVILLISUUDESTA, PÄIVÄÄNIEMEN SUURIN RÖYKKIÖ, KUUV. KOHTI W
f 69851-892

K.8 RÖYKKIÖ N:O 37 ENNEN TOIMEN-
PITEITÄ (KAIVAUSTA), KUV. KOHTI
POHJOISTA ⁺⁶⁹⁷⁸⁵

K.9 RÖYKKIÖ 37:N LÄNSIOSAA PUH-
DISTETTUNA, KUV. KOHTI WNW ⁺⁶⁹⁷⁸⁸

K.10 RÖYKKIÖ 37:N LÄNSIOSAA PUH-
DISTETTUNA, TAKUSTALLA SORAKUOP-
PA, JOTA KÄYTETTY KÄÄTÖPAIK-
KANA, KUV. KOHTI NNW. ⁺⁶⁹⁷⁸⁷

K.11 RÖYKKIÖ JT:N LÄNSISÄÄ, 804-LINJA 1-TAHOSSA,
806-LINJA 2-TAHOSSA (SUURIN OVA), KUV. KOHTI
KNNW. f 69796-798

K.12 RÖYKKIÖ JT:N LÄNSISÄÄ, 2. KAIVAUUS-
KERRONTA, KUV. KOHTI LUODETTA f 69808-810

K.13 RÖYKKIÖ 37, LÄNTIÖJÄ KAIVETTU 69810-4
KOLMANTEEN KERROKSEEN, KUUV.
KOHTI N-NE

T. 69822-870

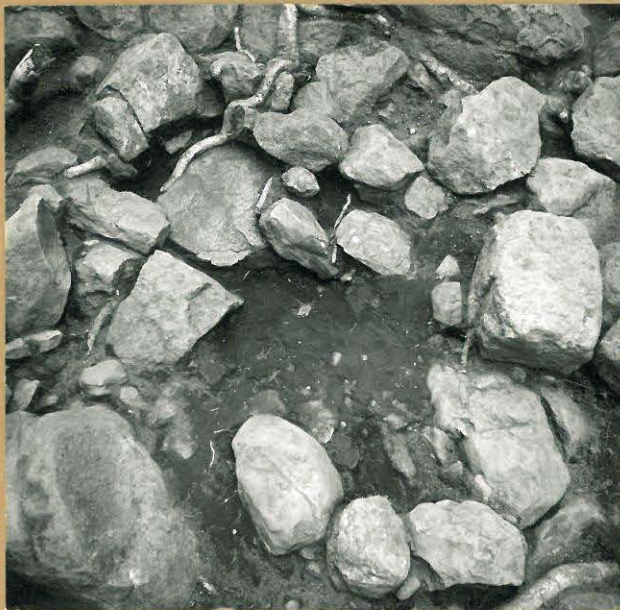
K.14 RÖYKKIÖ 37, 4. KRS.
KESKELLÄ HAUTAUKSEN KOHTAA,
SUURIN OSA HAUTAKALUSTOSTA
4. KERROKSESTA, KUUV. KOHTI
E-NNE

f 69806
 K.15 RÖYKKIÖ JT:N YKSIYISKOHTA
 (VARSIN. KIVEYKSEN ULKOPUOLELLA)
 KOHTA 206-7/804-5 2. KRS,
 METALLIPALJUN LUONA NOKIMA-
 LAIKKA KERAMIIKAN LÖYTKOHDEJA
 NAUHOJA, KUV. KOHTI ETELÄ

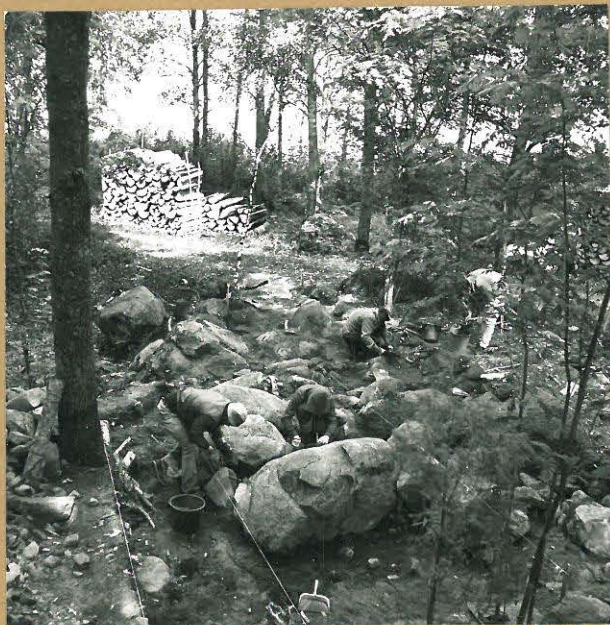
f 69821
 K.16 TYÖKUNN, G. FORSÉN KAIVAMASSA
 RÖYKKIÖN JT HAUTAUKSEN KOH-
 TAA, MAKROFOSSIILINÄYTTEITÄ
 OTETAAN, 4. KRS, KUV. KOHTI N.

f 69812
 K.17 RÖYKKIÖ JT:N HAUTAUKSEN
 KOHTAA KIVEYKSESSÄ, NOKIMATA,
 3. KRS. KUV. KOHTI ETELÄ

f 69819
 K.18 RÖYKKIÖ JT:N VEJITYSKOHTAA,
 HAUTAUKSEN KOHTA, 4. KRS,
 KUV. N. KOHTI SSW

f 69820
K.19 TYÖKUVIA - YLEISKUVA, RÖYKKIÖ
J7:N 4. KRS:TA, KUUV. KOHTI
NNE

f 69792
K.20 TYÖKUVIA B. FORKÉN PIILÄTÄMÄS-
JÄ RÖYKKIÖ J7:N PINTAA, KUUV.
KOHTI NE

f 69818
K.21 TYÖKUVIA, RÖYKKIÖ J7:N KOL-
MATTI KRS:TA PIIRRETTÄÄN
JA KAIVETAAN, KUUV. N. KOHTI
ETELÄÄ

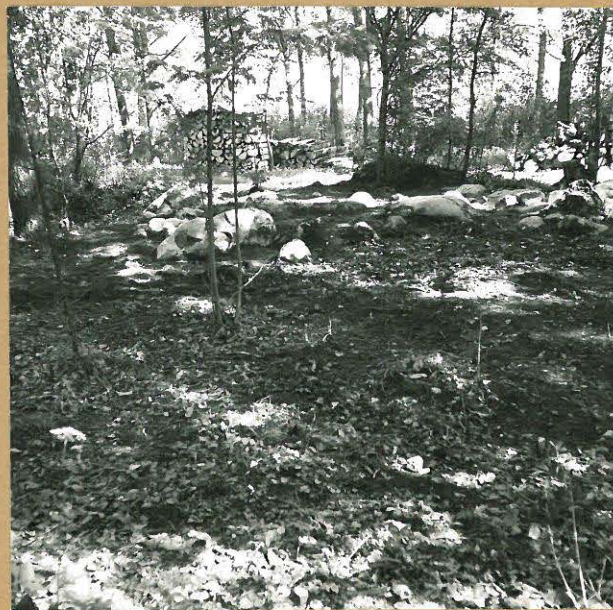
f 69834-835

K.22 RÖYKKIÖ 37:N LÄNTOJSTA KAIVANKES-
KEN LOPPUVAIHEESTA (5. KRS), OSITTAIN
POHJAAN KAIVETTUNA, KUUV. KOHTI NW

f 69836

K.23 RÖYKKIÖ 37:N PROFILIA
KOHTI RÖYKKIÖN KESKUSTAA
JA KAIVAMATONTA ITÄOJAA
(215-6/808), KUUV. KOHTI ITÄÄ

f 69837

K.24 RÖYKKIÖ 37 KAIVANKESKEN PÄÄ-
TYTTÄ, ENNALLISTETTUNA,
KUUV. KOHTI POHJOITA

K.25 KOEKAIVAUSALUE ENNEN KAIVAUSTA SUUNNITELTUN RAKENNUKSEN LÄHEISYDESSÄ LÄHELLÄ TUUSKENTELÄN RAN-
TAA (226-227/808-913), KUUV. KOHTI POHJOINTA ^{f 69784}

K.26 KOEKAIVAUSALUE PUHDISTETTUNA, KOTOJAN KOHTA NAURIJEN VÄLISÄ, KUUV. KOHTI POHJOINTA ^{f 69786}

K.27 KOTOJAN 1. KRS. KUUV. KOHTI ENE ^{f 69793}

K.28 KOTOJAN LAAJENNUS, KUUV. KOHTI ENE ^{f 69794}

LEMPÄÄLÄ PÄIVÄANIEMI

Graven innehöll 97,5 g ben. Av dem har 24,8 g (25.4%) bestämts till människa och 17,3 g (17.7%) till djur. Bland benen fanns även föremålsfragment 7,3 g (7.6%).

Homo; 24,8 g

Alder; Juvenilis/Adultus (15-30 år);

tandrötterna är slutna, fragment av långa rörben är relativt tunnväggiga, skalltaken är tunna.

Kön; -----

Mind; 1 individ.

När det gäller björnen (*Ursus arctos*) rör det sig antagligen om en fäll som följt med på gravbålet. Det finns fyra klor (phalanx III). Övrigt var alla djurbensfragmenten små och delar av långa rörben och det var inte möjligt att bestämma dem närmare till benslag och art.

LEMPÄÄLÄ PÄIVÄANIEMI

Bränt material. Benen är gråvita och sotiga. Alla fragment är inte väl-förbrända. Fragmentstorlek max. 3,1 cm, medelstorlek 1-2 cm.
Benen redovisas ruta för ruta.

1. 208/803, Nivå 4
Två fragment, obestämt 0,8 g.

2. 209.45/807.20, Nivå 4
Homo: 1,1 g
Ett fragment av ett långt rörben.

3. 209/807, Nivå 4
Homo: 0,4 g
Phalanx II P 1 fragment, 2 Sesamoidea.

Ett fragment, obestämt 0,05 g.

4. 210.55/805.45, Nivå 2
Homo: 0,4 g
Skalltak 1 fragment, Radix (Molar) 1 fragment.

5. 210.65-75/807.25-35, Nivå 3
Homo: 0,1 g
Radix (Molar) 1 fragment.

Ursus arctosi 1,3 g
Phalanx III M/P 1 fragment.

Djurben, går ej att bestämma närmare 1,4 g.
Obestämt 1,7 g.

6. 210.35-55/807.25-40, Nivå 3
Homo: 1,6 g
Skalltak 10 fragment, Phalanx III M ett fragment.

Djurben 0,1 g, ett fragment av ett långt rörben, går ej att bestämma närmare.

Obestämt 2,7 g.

7. 210/807, Nivå 3
Homo: 2,9 g
Skalltak 5 fragment, 5 fragment av långa rörben.

Ursus arctos: 1,7 g
Phalanx III M/P 2 fragment.

Djurben, 4 fragment 0,9 g, går ej att bestämma till benslag eller art.

Obestämt 7,7 g

två föremålsfragment 2,4 g
8. 210.20/807.60, Nivå 4
Homo: 3,6 g
Ett fragment av en tandkrona, tre fragment av långa rörben, Os metatarsale I ett fragment.

Ursus arctos: 1,1 g
Phalanx III M/P ett fragment.

Obestämt 4,3 g
9. 210.40-65/807.10-30, Nivå 4
Homo: 2,4 g
Radix (Molar) 1 fragment, Os scaphoideum 1 fragment, nio fragment av långa rörben.

Djurben 0,1 g, går ej att bestämma.

Obestämt 3,9 g.
10. 210.75-211.00/807.05-20, Nivå 4
Homo: 1 g
Os temporale 1 fragment, Radix 1 fragment, två fragment av långa rörben.

Djurben 2,5 g, går ej att bestämma till art eller benslag.

Obestämt 4,4 g

Ett benföremål 4,9 g
11. 210/807, Nivå 4
Homo: 3,6 g
Skalltak 2 fragment, Phalanx I/II M/P 2 fragment, Phalanx III M 1 fragment.

Obestämt 7,4 g.

12. 210/807, Nivå 4
Homo: 1,9 g
Os sphenoidale 1 fragment, Radix 2 Molar fragment, 1 Premolar fragment, Ossa longa 3 fragment.

Djurben, går ej att bestämma närmare 2,1 g.
Obestämt 1,3 g.
13. 210/807, Nivå 4
Homo: 2,5 g
Skalltak ett fragment, Radix (3 Molar, 1 Canini), Phalanx I/II M/P ett fragment, Phalanx III M ett fragment, två fragment av långa rörben.

Djurben 2,9 g, 13 fragment av långa rörben, går ej att bestämma närmare.

Obestämt 7,6 g
14. 210/807, Nivå 4
Homo: 1,4 g
Vertebrae lumbales 1 fragment, Os lunatum 1 sin fragment, ett fragment av ett långt rörben, Phalanx I/II M ett fragment.

Obestämt 1,8 g.
15. 210/807, Nivå 5
Ett fragment, obestämt 0,6 g. 170
16. 210.30/
Homo: 0,4 g
Skalltak 1 fragment, Radix (Molar) 1 fragment, Vertebrae thoracicae 1 fragment. 149

Obestämt 0,8 g
17. 211.15/807.30
Homo: 0,4 g
Skalltak 1 fragment, Radix (Molar) 2 fragment. 151

Obestämt 1,5 g
18. 211.45/807.80, Nivå 3
Ett fragment, obestämt 0,3 g. 152
19. 211.30/807.95, Nivå 3
Djurben, ett fragment, går ej att bestämma närmare 0,1 g.
20. 211.807, Nivå 4
Homo: 1,1 g
Os zygomaticum 1 dx fragment, Radix 4 fragment, Phalanx I/II M 1 fragment. 153

Djurben, obestämt 1,1 g. 154
Obestämt 2,7 g.

Ordlista

Homo - människa - ihminen
Ursus arctos - björn - karhu

dentis canini - hörntand - kulmahammas
dentis praemolares - premolar - välihammas
dentis molares - molar - poskihammas
Radix - tandrot - hampaan juuri

Calvaria - skalltak - päälänpala
Os sphenoidale - kilbenet - kitaluu
Os temporale - tinningsben - ohimoluu
Os zygomaticum - okbenet - poskiluu

Vertebrae lumbales - ländkotor - lannenikamat

Os scaphoideum - mänbenet - veneenmuotoinen ranneluu
Os lunatum - det trekantiga benent - puolikuunmuotoinen "
Os sesamoideum - sesamben - jänneluu
Phalanges carpi, phalanx M - fingrar - sormet
Phalanges taris, phalanx F - tär - varpaat

LEMPÄÄLÄN PÄIVÄÄNIEMEN KASVIJÄÄNTEET 1987

KOORD:								NÄYTEMÄÄRÄ	
X	Y	KRS	LAJI			kpl	dl		
1	207	804	3	HERNEKASVI	Fabaceae	siemen	1	2.5	
2	20710	80490	2	res KOIVU	Betula	siemen	1	2.5	
				res ORVOKKI	Viola sp.	siemen	1	2.5	
				res SARA	Carex sp.	pähkylä	1	2.5	
3	20845	80605		KUUSI	Picea	neulanen	1	2.5	
				res HAAPA	Populus	silmusuomu	1	2.5	
				res KOIVU	Betula	siemen	7	2.5	
				res MÄNTY TAI KUUSI	Pinus tai Picea	siemen	1	2.5	
				res ORVOKKI	Viola sp.	siemen	1	2.5	
4	21030	80710	4	JAUHOSAVIKKA	Chenopodium album	siemen	2	5	
				KUUSI	Picea	neulanen	1	5	
				LAUKKA	Allium sp.	sipuli	1	5	
				res HEINÄ	Poaceae	siemen	1	5	
				res KOIVU	Betula	siemen	1	5	
				res ORVOKKI	Viola sp.	siemen	1	5	
5	21050	80720		HERNEKASVI	Fabaceae	siemen	1	5	
				JAUHOSAVIKKA	Chenopodium album	siemen	8	5	
				VIRNA	Vicia sp.	siemen	2	5	
6	21075	80730	3	HERNE	Pisum sativum	siemen	1	5	
				HERNEKASVI	Fabaceae	siemen	1	5	
				JAUHOSAVIKKA	Chenopodium album	siemen	1	5	
				KUUSI	Picea	neulanen	2	5	
				res HAAPA	populus	silmusuomu	10	5	
				res KOIVU	Betula sp	siemen	6	5	
				res ORVOKKI	Viola sp.	siemen	1	5	
				res PIHLAJA	Sorbus	silmusuomu	2	5	
				res SARA	Carex spp	pähkylä	2	5	
7	21085	80710	4	HEINÄ	Poaceae	siemen	1	2.5	
8	21110	80725		PIHATATAR	Polygonum avicular	pähkylä	1	2.5	
				res HAAPA	Populus	silmusuomu	2	2.5	
				res KOIVU	Betula	tukisuomu	1	2.5	

Useissa näytteissä kovakuoriaisten katkelmia ja madon munia sekä sieni-itiöitä.

res= resentti

merkitsemättömät kasvijäänteet hiiltyneitä

uutos 22h 5g - 0,5 mm näytettä
josta 5h 50mk 2 % sitruunahappoa
+50°C

LEMPÄÄLÄ 1987

KATISKOSKI

10ml uutosta
analyysi-
liuos 10ml ammoniumheptamolybdaattia
5h+50-55°C 1ml natriumsulfiittia
1ml hydrokinonia
78ml deionisoitua vettä

VIIKKI 20-26.9.1987

Tuija Jantunen

p	n:o	koord.	syv.	P	
1	1	100/800		50	c.a= 260
2	1a	100/800	40-42	33	abs= 1 545
3	2	100/780		59	200=197
4	3	100/760		120	400=400
5	3a	100/760	15-18	82	600=550
6	4	100/740		60	800=717
7	5	100/720		31	1000=801
8	5a	100/720	15-18	42	1500=800
9	6	100/700		36	
10	7	100/680		10	
11	7a	100/680	15-18	19	
12	8	100/660		3	
13	9	80/700		53	
14	10	80/720		81	
15	11	80/740		106	
16	12	80/760		25	
17	13	80/780		51	
18	14	60/740		39	
19	15	60/720		5	
20	15a	60/720	20-23	4	
21	16	60/700		2	
22	17	80/680		6	
23	18	60/680		35	
24	19	80/660		64	
25	20	60/660		171	
26	21	60/640		3	
27	22	80/640		24	
28	23	100/640		5	

	n:o	koord.	syv.	P	
	29	24	100/620	4	
	30	25	120/680	13	
	31	26	120/660	78	
	32	27	120/640	40	
	33	27a	120/640	37	
	34	28	120/620	1	
	35	29	120/600	38	
	36	30	100/600	92	
	37	31	100/580	51	
	38	32	80/600	1	
	39	33	80/620	20	
	40	34	60/620	0	
	41	35	160/800	62	
	42	36	160/780	115	
	43	37	140/800	12	
	44	38	140/780	60	
	45	39	140/760	141	
	46	40	140/740	119	
	47	41	140/720	122	
	48	42	140/700	9	
	49	43	120/800	139	
	50	44	120/780	73	
M					
	1	45	120/760	216	c.a.=264
	2	46	120/740	125	abs.=1 520
	3	47	120/720	124	200=207
	4	48	120/700	62	400=400
	5	49	140/680	61	600=535
	6	50	160/720	184	800=730
	7	51	160/700	13	1000=807
	8	52	160/680	35	1500=813
	9	53	160/660	98	
	10	54	160/640	68	
	11	55	160/620	4	
	12	56	160/600	19	
	13	57	140/600	9	
	14	58	140/620	13	
	15	59	180/620	78	

	n:o	koord.	syv.	P
16	60	180/640		41
17	61	180/660		22
18	62	180/680		42
19	63	180/700		89
20	64	180/720		222
21	65	180/740		689
22	66	180/760		282
23	67	180/780		292
24	68	180/800		186
25	69	200/800		114
26	71	200/760		137
27	72	200/740		37
28	73	200/720		15
29	74	200/700		121
30	75	200/680		6
31	76	200/660		16
32	77	200/640		95
33	78	200/620		63
34	79	220/620		238
35	80	220/640		184
36	81	220/660		106
37	82	220/680		174
38	83	220/700		45
39	84	220/720		167
40	85	220/740		108
41	86	220/760		118
42	87	240/640		77
43	88	240/660		78
44	89	240/680		65
45	90	240/700		110
46	91	240/720		184
47	92	213/783		107
48	93	208/803		135
49	94	210/803		171